

DOBRA PRAKSA PRI RAZISKOVANJU JAMSKIH ŽIVALI

V Sloveniji, ki velja za relativno dobro raziskano deželo, še vedno odkrivamo nove, znanosti nepoznane vrste. Z raziskavami je zato smiselno nadaljevati. Z zmernim vzorčenjem in nabiranjem vrst seveda ne moremo iztrebiti, vendar pa mora tu obveljati načelo zmernosti in varstva narave.

Glede na dobro prakso morajo biti vse pasti označene z etiketo na kateri je navedeno ime raziskovalca in kontaktni naslov.

Foto: Andrej Kapla

K nadzoru izvajanja varstvenih predpisov lahko veliko prispevajo naravovarstveno osveščeni jamarji. V primeru najdbe neustrezno označenih talnih pasti v jamah lahko obvestite avtorje zloženke ali pa katero od institucij, ki se ukvarja s proučevanjem jamskih živali ali varstvom narave.

Besedilo: Slavko Polak, Mateja Blažič

Fotografije: Slavko Polak, Andrej Kapla, Bojana Fajdiga, Ciril Mlinar, Primož Presetnik

Na naslovnici: Drobnavratnik (*Leptodirus hochenwartii*) (Foto: Slavko Polak).

Ozadje: v slovenskih jamah je bilo prvič odkrito in opisano veliko število jamskih živali (Foto: Monika Podgorelec).

Lektoriranje: Zoran Obradović

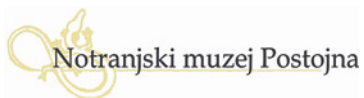
Oblikovanje in tisk: Trajanus d.o.o. Kranj, september 2008

Naklada: 1500 izvodov

Založilo: Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Izdelano v sodelovanju z Notranjskim muzejem Postojna, Jamarskim klubom Črni galeb Prebold in Agencijo Republike Slovenije za okolje

Slovenija je s 1. majem 2004 postala članica Evropske unije. Ta publikacija je sestavni del finančne podpore programa, s katerim želi slovenska vlada prispevati k obveščeni, razumevanju in javni razpravi o članstvu v EU ter o vseh posledicah članstva za življenje slovenskih državljanov in državljanek. Program obveščanja izvaja Urad vlade za komuniciranje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

ŽIVO JAMSKO BOGASTVO

ŽIVO JAMSKO BOGASTVO

Dinarski kras velja za svetovno vročo točko podzemeljske biodiverzitete. Poleg najbolj znane jamske živali – človeške ribice, v naših jamah živi tudi pestra sestava nevretenčarjev, kot so hrošči, pajkovi, stonoge, raki, mehkužci in drugi.

Jamske živali so praviloma endemiti, ki živijo le na majhnih izoliranih kraških predelih. Številne vrste ali podvrste so nam poznane samo iz ene jame. Varovanje takih in pa jam iz katerih so opisane jamske živali je za ohranjanje živega jamskega bogastva bistvenega pomena.

Foto: Slavko Polak

navadna jamska kozica
(*Trogloniscus anophthalmus*)

Foto: Primož Presetnik

podzemeljski šesterokec
(*Stalita taenaria*)

Foto: Slavko Polak

jamski paščipalec
(*Neobisium stygium*)

Foto: Ciril Mlinar

ajdovski brezokec
(*Anophthalmus ajdovskanus*
(*kapla*))

Foto: Slavko Polak

hrošček
(*Bathysciotes khevenhuelleri*)

Foto: Slavko Polak

človeška ribica
(*Proteus anguinus*)

Foto: Slavko Polak

postojnski jamničar
(*Zospeum spelaeum*)

Foto: Slavko Polak

velika jamska mokrica
(*Titanethes albus*)

Foto: Ciril Mlinar

hrošček
(*Orotrechus lucensis*)

GROŽNJE

Največja grožnja jamskim živalim je onesnaževanje jam in podzemnih voda, saj že zmerno organsko onesnaževanje lahko vodi v lokalno izumiranje, na prehransko sicer skromno jamsko okolje prilagojenih vrst.

Včasih lahko na lokalno jamsko favno, še posebno hroščev, neugodno vpliva celo pretirano nabiranje jamskih živali. Nekateri nevestni ljubiteljski zbiralci v jamah nastavljajo (pre)številne talne pasti, puščajo jih pa tudi po več mesecev. V take neselektivne pasti se lahko polovi znaten del lokalne populacije jamskih hroščev. Dogaja se, da zbiralci o rezultatih raziskav ne poročajo in da z redkimi osebkami jamskih vrst celo trgujejo na borzah žuželk v tujini.

Foto: Bojana Fajdiga

Del v jami nelegalno nastavljenih pasti. Za nabiranje hroščev se najpogosteje nastavlja talne pasti, ki so večinoma plastični ali stekleni lončki v katerih je nastavljena vaba in fiksativ.

PRAVNO VARSTVO

Živali, ki živijo v jamah, ali se v njih občasno zadržujejo, so zavarovane, zato jih je prepovedano loviti, ubijati, prenašati, zastrupljati, zadrževati v ujetništvu v jami ali namerno vznemirjati in odnašati iz jame.

Izjemoma lahko ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave (Agencija Republike Slovenije za okolje) dovoli raziskovanje zavarovanih jamskih živali. V dovoljenju je zapisano komu se dovoljenje izdaja in za katere vrste, določi se časovno obdobje veljavnosti dovoljenja, geografsko območje (npr.: ime jame), način lova živali in način poročanja o izvedeni raziskavi.